

Дорогами і стежками Закарпаття

2 – 8 травня 2008 року Краєзнавчо-туристичний клуб «Дозвілля» у складі 43 осіб здійснив заплановану подорож по Закарпаттю – у цей благодатний край для багатьох видів туризму, відпочинку та оздоровлення. Тут, у центрі Європи, на стику різних країн, мов, культур і традицій, де перетинаються шляхи багатьох народів, можна побачити розмаїття ландшафтів, численні історичні, архітектурні, природні пам'ятки, часто екзотичні і безперечно цікаві.

Основний акцент нашого маршруту було зроблено на ознайомленні з вартими найбільшої уваги природними та історичними об'єктами Закарпаття: серед них замки та старовинні храми Мукачеве, Ужгорода, урочище Берегвар, мисливський замок графа Шенборна, Долина нарцисів, Невицький та Хустський замки. Не менш цікавим було знайомство з національними традиціями і культурою Закарпатських угорців у місті Берегове та купання в басейні з термальною мінеральною водою.

Але про все по – порядку.

Закарпаття розташоване на межі між Карпатськими горами та Середньодунайською низиною, у самому серці Європи. Область межує з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією. Цей край відрізняється надзвичайно різними формами рельєфу – від рівнинного до високогірного, а гірські райони складають до 80% території. На Закарпатті більш 150 річок довжиною понад 10 км. Протягом мільйонів років вони формують рельєф, розмивають гори, утворюють широкі долини та глибокі міжріччя.

Ліси займають майже половину території області. Саме вони представляють найбільше природне багатство краю. І не дивно, що Карпатські ліси вразили (особливо нас, хто рідко ходить у гори) не тільки свіжістю повітря, чудовими краєвидами, безкраїми просторами, але й своєю таємничістю з великою кількістю міфологічних персонажів, образів та казок.

Своє знайомство із Закарпаттям ми розпочали зі старовинного міста Мукачеве, перша письмова згадка про яке зустрічається в хроніці кінця XII століття. На одинокій горі посеред рівнини ефектно виділяється силует старовинного Мукачівського замку «Паланок», що був збудований у IX – X ст. В перекладі з німецького «паланок» – це укріплення, обнесене частоколом. Чого тільки не пережив за свою історію замок... Так, у 1688 році за героїчну оборону фортеці турецький султан Мехмед IV нагородив власницю Мукачівської твердині Ілону Зріні грамотою – адкаме. Це був єдиний випадок у турецькій імперії, коли нагороду одержала жінка.

Під час визвольної війни угорського народу 1703 – 1711 рр. фортецю було взято військами Ференца II Ракоці. На час повстання вона стала його резиденцією. Згодом фортеця перейшла у власність австрійського імператора Карла III, який подарував її графу Лотару Францу Шенборну в 1726 р. З часом замок втратив свою оборонну роль і в різні роки був арсеналом, в'язницею, казармою, певний період навіть профтехучилищем, а в наш час – музеєм, в якому розгорнуто експозиції з історії, етнографії, природи та старожитностей.

На власні очі учасники подорожі побачили у центрі Мукачеве столітню міську ратушу, палац родини Ракоці XII ст. у стилі бароко, готичну римсько-католицьку каплицю Св. Мартіна XIV ст., православний жіночий Свято-Миколаївський монастир (XVIII ст.) та багато іншого. Цікаво, що саме поблизу Мукачеве, на горі Красна Горка знаходиться найпівнічніша у світі місцевість, де вирощують чай. Сьогодні Мукачеве – місто обласного підпорядкування, де проживає біля 90 тис. населення.

В Закарпатті зосереджено близько 40 санаторіїв та профілакторіїв різного профілю, в яких можна пройти ефективний курс оздоровлення і відпочинку. З найбільш відомим і популярним санаторієм Мукачівщини – «Карпати» ми ознайомились на другий день нашого перебування в краї.

Окрасою санаторія є старовинний мисливський замок графа Шенборна і безперечно, чудовий дендропарк, закладений в середині IX ст. У центрі парку розкинулось декоративне штучне озеро у формі карти колишньої Австро-Угорської імперії. Дендропарк нараховує велику кількість рослин, характерних як для Закарпаття, так і завезених із різних країн світу. Серед доволі екзотичних для даної місцевості рослин слід назвати сосну Веймутова, модрина європейська, катальпу, сакуру, тюльпанове дерево, самшит, гліцинію, оцтове дерево та інш.

Наступна зупинка нашого маршруту була в містечку Берегове.

Від Мукачеве до Берегова дорога іде рівниною. В цьому місті колись великі площі займали болота осушені внаслідок меліоративних робіт. На низинних землях традиційно проживає угорське населення, саме цим пояснюється двомовність написів назв населених пунктів на дорожніх знаках. Райцентр Берегове – населений пункт, заснований ще в XI ст. в одному із найтепліших куточків Закарпаття, тому здавна відомий як центр виноградарства і виноробства. В місті добре збереглися такі пам'ятники архітектури, як готичний собор 1418 р., Графський двір XVII ст.

В місті Берегове є термальні мінеральні води з високим ступенем мінералізації, в цьому ми впевнились, відвідавши місцевий басейн.

Виноробна справа в цих місцях має давні традиції, а смак місцевих вин учасники туру оцінили, коли відвідали дегустаційний зал у «Будинку вина» в с. Яноці. Закарпатські вина стали однією з візитних карток цього краю. Їх особливі смакові якості неодноразово відзначалися високими нагородами на ярмарках, виставках. В області вирощуються понад 50 сортів винограду, у кожному селі існують свої таємниці приготування вина.

(далі буде)

Кіреєва С.М., заступник директора бібліотеки, керівник краєзнавчо-туристичного клубу «Дозвілля»

